

ನಾಗರಾಜವಿರಚಿತಂ

ದುರ್ಜನಶತಕಮ್

ಜಿನಾ ಜಯಂತಿ ಜೀವೇಭ್ಯೋ ಜಾತೇಭ್ಯೋ ಜಗತೀತಲೇ ।

ದುರ್ಮದೈರ್ದುರ್ಮಜನೈರ್ದತ್ತಂ ದುಃಖಂ ದಗ್ಧಂ ದೃತೋದ್ಯಮಾಃ ॥1॥

ಮದಿಸಿದ ದುರ್ಜನರು ಈ ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ ಜೀವರಿಗೆ ಕೊಡುತ್ತಿರುವ ದುಃಖವನ್ನು ಸುಟ್ಟುಹಾಕಲು ಕಂಕಣಬದ್ಧರಾದ ಜಿನರು ಜಯಶಾಲಿಗಳಾಗುತ್ತಾರೆ.

ಕೃಷ್ಣಃ ಕರೋತು ಕುಶಲಂ ಕಾಲಿಂದೀಕೂಲಕೇಸರೀ ।

ತರ್ಜಯಂತಶ್ಚ ಗರ್ಜಂತೋ ದುರ್ಜನಾ ಯೇನ ಭರ್ಜಿತಾಃ ॥2॥

ಯಮುನೆಯ ದಡದಲ್ಲಿರುವ ಸಿಂಹ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಮಂಗಳವನ್ನುಂಟು ಮಾಡಲಿ. ಗರ್ಜಿಸುತ್ತಾ ಎಲ್ಲರನ್ನೂ ಬೆದರಿಸುವ ದುಷ್ಟರನ್ನು ಆ ಕೃಷ್ಣನು ಬೆಂದುಬಸವಳಿಯುವಂತೆ ಮಾಡಿದನು.

ದುರ್ಜನಾನಾಂ ಸ್ವಭಾವಂ ಚ ಸತಾಂ ಕ್ಲೇಶಂ ಚ ತತ್‌ಕೃತಮ್ ।

ವಿವರೀತುಂ ನಾಗರಾಜೋ ರಮ್ಯಂ ಶತಕಮಭ್ಯಧಾತ್ ॥3॥

ದುರ್ಜನರ ಸ್ವಭಾವವನ್ನೂ ಅವರಿಂದ ಒಳ್ಳೆಯವರಿಗೆ ಆಗುವ ನೋವನ್ನೂ ವಿವರಿಸಲು ನಾಗರಾಜನು ಸುಂದರವಾದ ನೂರು

ಪದ್ಯಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿದ್ದಾನೆ.

ಬ್ರಹ್ಮಾ ವಿಷ್ಣುಶ್ಚ ಶಂಭುಶ್ಚ ಎಲಸಂತಿ ದಿವೌತಸಃ |

ಎಹಾಯ ತಾನ್ ದುರ್ಜನಾನಾಂ ಕಾವ್ಯಂ ಕಸ್ಮಾಚ್ಚಕೀರ್ಷಸಿ

||4||

ಬ್ರಹ್ಮ, ವಿಷ್ಣು, ಶಿವ ಎಂಬ ದೇವತೆಗಳು ವಿರಾಜಮಾನರಾಗಿ ಹೊಳೆಯುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಅವರನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ದುರ್ಜನರ ಕಾವ್ಯವನ್ನು ಏಕೆ ಬರೆಯಲು ಹೊರಟಿರುವೆ ?

ಇತಿ ಪೃಚ್ಛಂತಿ ವಿದ್ವಾಂಸಃ ಸಪ್ರಶ್ರಯಮಹಂ ಬ್ರುವೇ |

ಯನ್ನಿವಾರಣಮಿಷ್ಟಂ ಸ್ಯಾತ್ತೇ ಜ್ಞೇಯಾ ಆಮಯಾ ಇವ

||5||

ಹೀಗೆ ಪಂಡಿತರು ಪ್ರಶ್ನಿಸುತ್ತಾರೆ. ಅವರಿಗೆ ವಿನಯಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ನಾನು ಹೇಳುತ್ತೇನೆ. "ಯಾರನ್ನು ನಾವು ತೊಲಗಿಸಬೇಕೋ ಅವರನ್ನು ಮೊದಲು ಅರಿತುಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಅವರು ರೋಗಗಳು ಇದ್ದಂತೆ. ಅವರ ಬಗೆಗೆ ತಿಳಿಯಬೇಕು."

ಸಮಾಜಸ್ಯಾಮಯಾ ದುಷ್ಟಾ ವರ್ಣ್ಯಂತೇ ತೇ ಮಯಾಧುನಾ |

ತತ್ ಸ್ವಭಾವಂ ವಿಜಾನಂತೋ ಜನಾಸ್ತಿಷ್ಯಂತು ಜಾಗೃತಾಃ

||6||

ಸಮಾಜದ ವ್ಯಾಧಿಗಳಂತೆ ಇರುವ ದುಷ್ಟರನ್ನೀಗ ಬಣ್ಣಿಸುತ್ತೇನೆ. ಅವರ ಸ್ವಭಾವವನ್ನು ಅರಿತುಕೊಂಡು ಜನರು ಅವರ ಬಗೆಗೆ ಎಚ್ಚರಿಕೆಯಿಂದಿರಲಿ.

ಹೇತುಃ ಸಜ್ಜನ ದುಃಖಾನಾಂ ಕೇತುಃ ಕಲಿರಥಸ್ಯ ಚ |

ಓತುಃ ಸೌಜನ್ಯದುಗ್ಧಸ್ಯ ದುರ್ಜನೋ ವರ್ಧತೇಽನಿಶಮ್

||7||

ದುರ್ಜನನು ಸಜ್ಜನರ ದುಃಖಗಳಿಗೆ ಮೂಲಕಾರಣ. ಅವನು

ಕಲಿಯುಗದ ರಥಕ್ಕೆ ಬಾವುಟ, ಸೌಜನ್ಯವೆಂಬ ಹಾಲನ್ನು ಕುಡಿದು
ಹಾಕುವ ಬೆಕ್ಕು. ಅವನು ಸತತವಾಗಿ ಬೆಳೆಯುತ್ತಾ ಇರುತ್ತಾನೆ.

ದುರ್ಜನಾಃ ಕಪಟಾಟೋಪಪಟವಃ ಕಟುಭಾಷಿಣಃ |

ಕಠೋರಾಃ ಕಷ್ಟಜಲಧೌ ಸಜ್ಜನಂ ಮಜ್ಜಯಂತ್ಯಮೀ ||8||

ಕಪಟಾಟೋಪದಲ್ಲಿ ಕುಶಲರಾದ ಮತ್ತು ಕೇಳಲು ಕಹಿಯಾದ
ಮಾಡುಗಳನ್ನಾಡುವ ಕಠೋರಸ್ವಭಾವದ ದುರ್ಜನರು ಸತ್ತುರುಷನನ್ನು
ಸಂಕಟ ಸಮುದ್ರದಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿಸಿಬಿಡುತ್ತಾರೆ.

ತರ್ಜಯಂತಿ ಗಿರಾ ಮುಗ್ಧಾನ್ ಭರ್ಜಯಂತಿ ಸುಹೃದ್ವ್ರಜಾನ್ |

ವರ್ಜಯಂತಿ ಸುಧೀವೃಂದಂ ದುರ್ಜನಾಃ ಪಾಪಕಾರಿಣಃ ||9||

ಪಾಪವನ್ನೆಸಗುವ ಖಳರು ಮುಗ್ಧರನ್ನು ಮಾತಿನಿಂದಲೇ
ಹೆದರಿಸುತ್ತಾರೆ, ಗೆಳೆಯರ ಗುಂಪನ್ನೂ ಸುಡುತ್ತಾರೆ, ಪಂಡಿತವೃಂದವನ್ನು
ದೂರದಿಂದ ವರ್ಜಿಸುತ್ತಾರೆ.

ದುರ್ಜನಾಃ ಪಂಡಿತಂಮನ್ಯಾಃ ಖಂಡಯಂತ್ಯಖಿಲಾನ್ ಕವೀನ್ |

ಸತ್ಯವಾಚೋ ದಂಡಯಂತಿ ಮಂಡಯಂತ್ಯಸತೀಗಿರಃ ||10||

ತಾವೇ ಮಹಾಪಂಡಿತರೆಂದು ಭಾವಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ದುರ್ಜನರು ಎಲ್ಲ
ಕವಿಗಳನ್ನೂ ಮೂದಲಿಸುತ್ತಾರೆ, ಸತ್ಯವನ್ನೇ ಹೇಳುವವರನ್ನು ಸದೆ
ಬಡಿಯುತ್ತಾರೆ, ಕೆಟ್ಟನಡತೆಯ ಹೆಣ್ಣಿನ ಮಾತನ್ನು ಗೌರವಿಸುತ್ತಾರೆ.

ವರ್ಣಯನ್ ಮೂರ್ಖಧನಿನಃ ಸರ್ವದಾ ಕಾರ್ಯಚಾತುರೀಮ್ |

ಆಕರ್ಣಯಂಸ್ತೃಲಾಪಾನ್ ದುರ್ಜನೋಽರ್ಜತಿ ಭೋಜನಮ್ ||11||

ಮೂರ್ಖನಾದ ಧನಿಕನ ಕಾರ್ಯಕೌಶಲವನ್ನು ಯಾವಾಗಲೂ

ಹೊಗಳುತ್ತಾ, ಅವನ ಹರಟೆಯನ್ನು ಕೇಳುತ್ತಾ ದುಷ್ಟನು ತನಗೆ
ಲೂಟವನ್ನು ಗಿಟ್ಟಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ.

ಕಾರ್ಯಂ ಯದಾ ಸಾಧನೀಯಂ ಗೃಹ್ಣಂತಿ ಚರಣೌ ತದಾ |

ಕಾರ್ಯೇ ಸಿದ್ಧೇ ವಿಕರ್ಷಂತಿ ದುರ್ಜನಾಸ್ತೌ ವಿನಾ ತ್ರಪಾಮ್ ||12||

ತಮ್ಮ ಕೆಲಸವನ್ನು ಸಾಧಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾದಾಗ ದುರ್ಜನರು ನಿಮ್ಮ
ಕಾಲುಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ, ಕಾರ್ಯಸಾಧನೆ ಆದ ಮೇಲೆ
ಯಾವ ನಾಚಿಕೆಯನ್ನೂ ಪಡದೆ ಅವೇ ಕಾಲುಗಳನ್ನು ಎಳೆಯುತ್ತಾರೆ.

ನಾರಿಕೇಲಸ್ಯ ಕಾಶಿನ್ಯಂ ದುರ್ಗಂಧೋ ಲಶುನಸ್ಯ ಚ |

ಕಾರವೇಲ್ಲಸ್ಯ ತಿಕ್ತತ್ವಂ ದುರ್ಜನೇಽಸ್ಮಿ ಗುಣತ್ರಯಮ್ ||13||

ತೆಂಗಿನಕಾಯಿಯ ಒರಟುತನ, ಬೆಳ್ಳುಳ್ಳಿಯ ಕೆಟ್ಟ ವಾಸನೆ,
ಹಾಗಲಕಾಯಿಯ ಕಹಿ ಎಂಬ ಮೂರು ಗುಣಗಳೂ ದುರ್ಜನನಲ್ಲಿ
ಇರುತ್ತವೆ.

ಪೂಜಯಂತಿ ಪ್ರಶಂಸಂತಿ ಸತ್ಕುರ್ವಂತಿ ಚ ಪಂಡಿತಮ್ |

ದುರ್ಜನಾಃ ಸ್ವಾರ್ಥಸಿದ್ಧ್ಯರ್ಥಂ ತದ್ಭಂಗೇ ದೂಷಯಂತಿ ತಮ್ ||14||

ಸ್ವಾರ್ಥಸಾಧನೆಗಾಗಿ ದುಷ್ಟರು ಪಂಡಿತನನ್ನು ಹೊಗಳಿ
ಸತ್ಕರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಆ ಸ್ವಾರ್ಥ ಸಿದ್ಧಿಸದಿದ್ದರೆ ಆ ಪಂಡಿತನನ್ನೇ ತೆಗಳುತ್ತಾರೆ.

ಪರ್ಜನ್ಯ ಇವ ಭೂತೇಷು ಸಮದೃಷ್ಟಿಹಿ ದುರ್ಜನಃ |

ನಿಷ್ಕಪಾತೌ ತೌ ಯಸ್ಮಾಜ್ಜಲಂ ಹಿಂಸಾಂ ಚ ಯಚ್ಛತಃ ||15||

ದುರ್ಜನನು ಮಳೆಯ ದೇವತೆ ಪರ್ಜನ್ಯನಂತೆ ಎಲ್ಲ ಜೀವಿಗಳಲ್ಲೂ
ಸಮದೃಷ್ಟಿಯುಳ್ಳವನು. ಯಾವ ನಿಷ್ಕಪಾತವನ್ನೂ ಮಾಡದೆ

ಒಳ್ಳೆಯವರಿಗೂ ಕೆಟ್ಟವರಿಗೂ ಪರ್ಜನ್ಯನು ನೀರನ್ನೂ ದುರ್ಜನನು
ಹಿಂಸೆಯನ್ನೂ ಕೊಡುತ್ತಾರೆ.

ಪರ್ಜನ್ಯರಹಿತೇ ದೇಶೇ ನಿರ್ಜನೇ ದುರ್ಜನಂ ಸೃಜ |

ಇತ್ಯುಕ್ತಃ ಪದ್ಮಜಃ ಪ್ರಾಹ ಸ ಮಾಂ ತತ್ರ ವಿಹಿಂಸತಿ

||16||

ಮಳೆಯಿಲ್ಲದ, ಜನರೂ ಇಲ್ಲದ ದೇಶದಲ್ಲಿ ದುಷ್ಟನನ್ನು ಹುಟ್ಟಿಸು
ಎಂದು ಬ್ರಹ್ಮನಿಗೆ ಹೇಳಿದರೆ ಅವನನ್ನುತ್ತಾನೆ "ಅಲ್ಲಿ ಅವನು ನನ್ನನ್ನೇ
ಹಿಂಸಿಸುತ್ತಾನೆ."

ಪುರೋಹಿತೋ ವಾ ರಾಜಾ ವಾ ದಾಸೋ ವಾ ಗಣಕೋ ಭಟಃ |

ದುರ್ಜನೋ ಯದಿ ದೂರಾತ್ತಂ ತ್ಯಜ ಮಿತ್ರ ಸುಖಂ ಭಜ

||17||

ಪುರೋಹಿತನಾಗಲಿ ರಾಜನಾಗಲಿ ಸೇವಕನಾಗಲಿ
ಜ್ಯೋತಿಷಿಕನಾಗಲಿ ಸೈನಿಕನಾಗಲಿ, ಯಾರೇ ಆದರೂ ಆಗಲಿ, ಅವನು
ದುರ್ಜನನಾದರೆ ಅವನನ್ನು ದೂರಕ್ಕೆ ತೊಲಗಿಸಿ ನೀನು ಸುಖಿಯಾಗು,
ಗಳೆಯು.

ಯೇಭ್ಯೋಽಶಿಕ್ಷತ ಶಾಸ್ತ್ರಾಣಿ ಯೇಭ್ಯೋಽಲಭತ ಜೀವಿಕಾಮ್ |

ಕಷ್ಟಂ ದುಷ್ಠಃ ಸ ತಾನ್ ಶಿಷ್ಯಾನ್ ಕೃಷ್ಣ್ವಾ ಪಿಷ್ಠ್ವಾ ಚ ನಂದತಿ ||18||

ದುರುಳನು ಯಾವ ಶಿಷ್ಯರಿಂದ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ಕಲಿತನೋ ಯಾರಿಂದ
ಜೀವನೋಪಾಯವನ್ನು ಗಳಿಸಿಕೊಂಡನೋ ಅವರನ್ನೇ ಸೆಳೆದು ಪೀಡಿಸಿ
ಸಂತೋಷಪಡುತ್ತಾನೆ. ಅಯ್ಯೋ.

ಔದಾಸೀನ್ಯಂ ಸ್ವದಾರೇಷು ರಾಸಿಕೈಂ ಚ ಪರಸ್ತ್ರಿಯಾಮ್ |
ಧನೋತ್ಸರ್ಗೋ ವಾರನಾರ್ಯಾಂ ದುರ್ಜನೇ ದೃಶ್ಯತೇ ದೃಢಮ್ ||19||

ತನ್ನ ಪತ್ನಿಯಲ್ಲಿ ಅನಾಸಕ್ತಿ, ಪರಸ್ತ್ರಿಯರಲ್ಲಿ ರಸಿಕತೆ, ಸೂಳಿಗೆ ಉದಾರವಾಗಿ ಹಣವನ್ನು ಕೊಡುವುದು - ಇವು ದುರ್ಜನನಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುವುದು ನಿಶ್ಚಿತ.

ಮಿತ್ರಂ ಶತ್ರುಂ ತಟಸ್ಥಂ ಚ ವಂಚಯಿತ್ವಾರ್ಜಿತಂ ಧನಮ್ |
ದುರ್ಜನೋ ದ್ಯೂತಗೇಹೇಷು ನಿರ್ಲಜ್ಜಂ ವ್ಯಯತಿ ಸ್ವಯಮ್ ||20||

ಗಲೆಯನಿಗೂ ಹಗೆಗೂ ತಟಸ್ಥನಿಗೂ ಮೋಸಮಾಡಿ ಗಳಿಸಿದ ಹಣವನ್ನು ದುರುಳನು ಜೂಜಿನ ಆಡ್ಡೆಗಳಲ್ಲಿ ನಾಚಿಕೆಯಿಲ್ಲದೆ ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ.

ಯಸ್ಯ ಕ್ರೀಡಾ ಶಿಷ್ಟಪೀಡಾ ತೋಷಣಂ ಪರದೂಷಣಮ್ |
ವಿನೋದೋ ಮಿತ್ರವಿದ್ರೋಹೋ ವೇಧಾಸ್ತಂ ನಿರ್ಮಮೇ ಕುತಃ ||21||

ಯಾವನಿಗೆ ಒಳ್ಳೆಯವರನ್ನು ಪೀಡಿಸುವುದೇ ಆಟವೋ, ಪರರನ್ನು ದೂಷಿಸುವುದೇ ಸಂತೋಷಸಾಧನವೋ, ಮಿತ್ರದ್ರೋಹವೇ ವಿನೋದವೋ ಅಂಥವನನ್ನು ಬ್ರಹ್ಮನು ಏಕೆ ಸೃಷ್ಟಿಸಿದನೋ?

ವಾಚಂಯಮಃ ಕವಿಗುಣೇ ಕವಿದೋಷೇ ತು ವಾಕ್ಯತಿಃ |

ಸ್ವೋಕ್ತಿಸುತ್ತೌ ಚತುರ್ವಕ್ರೋ ದುರ್ಜನೋ ಜ್ಞಾಯತೇ ನ ಕೈಃ ||22||

ಕವಿಯ ಗುಣಗಳನ್ನು ಹೇಳಬೇಕಾದಾಗ ಮೌನಿ, ಕವಿಯ ದೋಷವನ್ನು ಎತ್ತಿ ಆಡುವುದರಲ್ಲಿ ವಾಚಸ್ಪತಿ, ತನ್ನ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಹೊಗಳಿಕೊಳ್ಳುವುದರಲ್ಲಿ ನಾಲ್ಕು ಮೊಗದ ಬ್ರಹ್ಮ! ಇಂಥ ದುಷ್ಟನನ್ನು ಯಾರು ತಾನೇ ಗುರುತಿಸಲಾರರು ?

ದುರ್ಜನೋ ಗೃಹಮಾಯಾತಿ ದಧಾನೋಽತಿಧಿಕ್ಯತವಮ್ |

ಲಬ್ಧಾವಕಾಶೋ ಹರತೇ ವಿತ್ತಂ ಗೇಹಂ ಚ ಗೇಹಿನೀಮ್ ||23||

ಅತಿಧಿಯ ಸೋಗನ್ನು ಹಾಕಿಕೊಂಡು ದುಷ್ಟನು ಮನೆಗೆ ಬರುತ್ತಾನೆ.
ಅವಕಾಶ ಸಿಕ್ಕಿದರೆ ಸಾರು, ಹಣವನ್ನೂ ಮನೆಯನ್ನೂ ಕೊನೆಗೆ
ಮನೆಯವಳನ್ನೂ ಹಾರಿಸಿಕೊಂಡು ಹೋಗುತ್ತಾನೆ.

ಅಂಧಕಾರಸ್ಯ ಹೇತುತ್ವಾತ್ ಸಮೌ ದುರ್ದಿನದುರ್ಜನೌ |

ಮಿತ್ರದರ್ಶನವಿಘ್ನೌ ತೌ ಪರಿಹಾರ್ಯೌ ಪ್ರಯತ್ನತಃ ||24||

ದುರ್ದಿನ (ಮೋಡಗಳು ಕವಿದು ನೇಸರು ಕಾಣದಾಗುವ ದಿನ)
ಮತ್ತು ದುರ್ಜನ - ಎರಡೂ ಕತ್ತಲೆಗೆ ಕಾರಣವಾಗಿ ಸಮಾನ. ಎರಡೂ
ಮಿತ್ರನ (ಸೂರ್ಯನ ಹಾಗೂ ಗೆಲೆಯನ) ದರ್ಶನಕ್ಕೆ ವಿಘ್ನ. ಆದ್ದರಿಂದ
ಪ್ರಯತ್ನಪಟ್ಟು ಇವೆರಡನ್ನು ನಿವಾರಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು.

ಕೃಪಣೋ ದಾನವೇಲಾಯಾಂ ನಿಪುಣಃ ಸ್ವಾರ್ಥಸಾಧನೇ |

ವಿಚಕ್ಷಣಸ್ತಥಾನ್ಯೇಷಾಂ ದುರ್ಜನೋ ಲಾಭನಾಶನೇ ||25||

ದುರ್ಜನನು ದಾನಮಾಡಬೇಕಾದ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಜಿಪುಣ,
ಸ್ವಾರ್ಥವನ್ನು ಸಾಧಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದರಲ್ಲಿ ನಿಪುಣ, ಬೇರೆಯವರ
ಲಾಭವನ್ನು ಹಾಳು ಮಾಡುವುದರಲ್ಲಿ ವಿಚಕ್ಷಣ.

ವೃಕೋದರಾಯತೇ ದುಷ್ಪಃ ಪರಗೇಹಾನ್ನಭಕ್ಷಣೇ |

ಸತಾಂ ಚ ಪ್ರಾಣಹರಣೇ ನಿತ್ಯಂ ಕಾಕೋದರಾಯತೇ ||26||

ಬೇರೆಯವರ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಅನ್ನವನ್ನು ತಿನ್ನುವಾಗ ದುರುಳನು
ಭೀಮನಂತೆ. ಸಜ್ಜನರ ಪ್ರಾಣವನ್ನು ತೆಗೆಯುವುದರಲ್ಲಿ ಅವನು
ಯಾವಾಗಲೂ ಹಾವಿನಂತೆ.

ಮಂದಹಾಸೋಽಪಿ ದುಷ್ಪ್ರಸ್ಯ ಚೇತಸುದತಿ ಧೀಮತಾಮ್ |
ಲಾವಣ್ಯಮಿವ ವೇಶ್ಯಾಯಾಶ್ಚೋರಸ್ಯೇವ ಚ ಕೌಶಲಮ್

||27||

ಸೂಳೆಯ ಚೆಲುವಿನಂತೆ, ಕಳ್ಳನ ಚಾಕೈಯಂತೆ ದುರ್ಜನನ
ಮುಗುಳುನಗೆಯೂ ಧೀಮಂತರ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ನೋವನ್ನು ತರುತ್ತದೆ.

ಅರಣ್ಯಂ ಜಂಬುಕೈರ್ಹೀನಂ ನಗರಂ ಮಶಕೋಜ್ಜಿತಮ್ |
ಸಂಘೋ ದುರ್ಜನಶೂನ್ಯಶ್ಚ ವಿಧಾತ್ರಾ ಕಿಂ ನ ಸೃಜ್ಯತೇ

||28||

ನರಿಗಳಿಲ್ಲದ ಕಾಡನ್ನೂ, ಸೊಳ್ಳೆಗಳಿಲ್ಲದ ಊರನ್ನೂ, ದುಷ್ಟರಿಲ್ಲದ
ಸಂಘವನ್ನೂ ಬ್ರಹ್ಮನು ಏಕೆ ಸೃಷ್ಟಿಸುವುದಿಲ್ಲವೋ?

ಭಂಜಯಂತಿ ಸತಾಂ ಯತ್ನಾನ್ ರಂಜಯಂತಿ ನೃಪಾಧಮಾನ್ |

ವ್ಯಂಜಯಂತಿ ಗುರೋರ್ದೋಷಾನ್ ಪ್ರಕೃತ್ಯಾ ಹಂತ ದುರ್ಜನಾಃ ||29||

ದುರ್ಜನರು ಸಜ್ಜನರ ಪ್ರಯತ್ನಗಳನ್ನು ಕೆಡಿಸುತ್ತಾರೆ, ನೀಚ
ದೊರೆಗಳನ್ನು ಖುಷಿಪಡಿಸುತ್ತಾರೆ. ತಮ್ಮ ಗುರುವಿನ ದೋಷಗಳನ್ನು
ಸ್ವಭಾವದಿಂದಲೇ ಎತ್ತಿ ತೋರಿಸುತ್ತಾರೆ.

ನಾಸ್ಮಾನ್ ನ ಚ ಶಸ್ಮಾನ್ ನ ಶಾಸ್ಮಾನ್ ನ ನೀತಯಃ |

ತ್ರಾಯಂತೇ ದುರ್ಜನಾಲ್ಲೋಕಂ ಭೇಕಂ ಸರ್ಪಾದಿವೋತ್ಪಲವಾಃ

||30||

ಕಪ್ಪೆಯ ಕುಪ್ಪಳಿಸುವಿಕೆಗಳು ಸರ್ಪದಿಂದ ಅದನ್ನು ಹೇಗೆ
ಕಾಪಾಡುವುದಿಲ್ಲವೋ ಹಾಗೆ ಈ ಲೋಕವನ್ನು ಅಸ್ಮಗಳಾಗಲಿ,
ಶಸ್ಮಗಳಾಗಲಿ, ಶಾಸ್ಮಗಳಾಗಲಿ, ನೀತಿಗಳಾಗಲಿ ದುರ್ಜನನಿಂದ
ರಕ್ಷಿಸಲಾರವು.

ಪೈಶುನ್ಯಂ ಯಸ್ಯ ಮೃಷ್ಟಾನ್ನಂ ಶಿಷ್ಟಪೀಡಾ ಚ ಪಾಯಸಮ್ |

ಪೀಯೂಷಂ ಪರಿವಾದಶ್ಚ ದುಷ್ಪಂ ತಂ ವರ್ಣಯೇ ಕಥಮ್ ||31||

ಯಾವನಿಗೆ ಚಾಡಿಕೋರತನವೇ ಮೃಷ್ಟಾನ್ನವೋ, ಒಳ್ಳೆಯವರನ್ನು
ಪೀಡಿಸುವುದೇ ಪರಮಾನ್ನವೋ ಅಪವಾದವನ್ನು ಹರಡುವುದೇ
ಅಮೃತವೋ ಅಂಥ ದುಷ್ಪನ್ನ ಹೇಗೆ ವರ್ಣಿಸಲಿ?

ಶ್ರೈಶವೇ ಚೌರ್ಯಮಭ್ಯಸ್ಯ ಯೌವನೇ ಪಾರದಾರಿಕಮ್ |

ದುರ್ಜನೋ ವಾರ್ಧಕೇ ದ್ರೋಹಂ ಕೃತ್ವಾಂತೇ ಯಾತಿ ನಾರಕಮ್ |32|

ಚಿಕ್ಕವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಕಳ್ಳತನವನ್ನು ಕಲಿತು, ಯೌವನದಲ್ಲಿ ಪರರ
ಹೆಂಡಿರನ್ನು ಕಾಮಿಸಿ, ಮುದಿತನದಲ್ಲಿ ದ್ರೋಹವನ್ನು ಮಾಡಿ ಕೊನೆಗೆ
ದುರುಳನು ನರಕವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸುತ್ತಾನೆ.

ಪುಷ್ಪಾ ಧೃಷ್ಟಾಶ್ಚ ಯೇ ದುಷ್ಟಾಃ ಶಿಷ್ಟಾನ್ ಕಷ್ಟೇಷು ಯುಂಜತೇ |

ಗರ್ವಿಷ್ಠಾನ್ ಲೋಕವಿದ್ವಿಷ್ಟಾನ್ ತಾನ್ ದಷ್ಟ್ವಾಶ್ಚಂತು ಕುಕ್ಕುರಾಃ |33|

ಪುಷ್ಪರೂ ಧೃಷ್ಟರೂ ಆದ ಯಾವ ದುಷ್ಟರು ಶಿಷ್ಟರನ್ನು ಕಷ್ಟಗಳಲ್ಲಿ
ಸಿಲುಕಿಸುವರೋ ಅಂಥ ಗರ್ವಿಷ್ಠರಾದ ಲೋಕದ್ವೇಷಿಗಳಾದ
ದುಷ್ಟರನ್ನು ನಾಯಿಗಳು ಕಚ್ಚಿಕಚ್ಚಿ ತಿನ್ನಲಿ.

ಸುಹೃತ್ತಮಾ ಯಸ್ಯ ವಿಟಾಃ ಶತಾ ಯಸ್ಯ ಚ ಬಾಂಧವಾಃ |

ಯಸ್ಮೋಪದೇಶಕಾಶ್ಚೋರಾ ದುರ್ಜನಂ ತಂ ವಿವರ್ಜಯೇತ್ ||34||

ಯಾವನಿಗೆ ವಿಟರೇ ಸ್ನೇಹಿತರೋ, ಮೋಸಗಾರರೇ
ನೆಂಟರೋ, ಕಳ್ಳರೇ ಗುರುಗಳೋ ಅಂಥ ದುರ್ಜನನನ್ನು
ದೂರದಲ್ಲಿರಿಸಬೇಕು.

ಕಾಟವಂ ವಚನೇ ಯಸ್ಯ ಪಾಟವಂ ಪರದೂಷಣೇ |

ಚಾಟವೋ ಯೇನ ರಚ್ಯಂತೇ ದುಷ್ಯಂ ತಂ ದೂರತಸ್ತು ಚೇತ್ ||35||

ಯಾವನ ಮಾತಿನಲ್ಲಿ ಕಹಿ ತುಂಬಿದೆಯೋ ಹಳಿಯುವುದರಲ್ಲಿ
ಯಾವನ ಪಾಂಡಿತ್ಯವೋ, ಯಾವನು ಸದಾ ಮುಖಿಸ್ತುತಿಯನ್ನೇ
ಮಾಡುತ್ತಿರುವನೋ ಅಂಥ ದುಷ್ಯನನ್ನು ದೂರದಿಂದಲೇ
ತೊಲಗಿಸಬೇಕು.

ದುರ್ಜನೋ ರಾತ್ರಿವೇಲಾಯಾಂ ಘೋಷವತ್ ಘೋರದರ್ಶನಃ |

ದಿವಾ ಸ ಏವ ರಟತಿ ಕಾಕವತ್ ಕರ್ಕಶಸ್ವರಃ ||36||

ಇರುಳಿನಲ್ಲಿ ದುರುಳನು ಗೂಬೆಯಂತೆ ಭಯಂಕರನಾಗಿ
ಕಾಣಿಸುತ್ತಾನೆ. ಅವನೇ ಹಗಲಿನಲ್ಲಿ ಕಾಗೆಯಂತೆ ಕರ್ಕಶಸ್ವರದಿಂದ
ಕೂಗುತ್ತಾನೆ.

ನಿವಾರ್ಯಮಾಣಾ ಅಪಿ ಯೇ ಗಾಯಂತಿ ಮಶಕಾ ಇವ |

ಕರ್ಣಾಭ್ಯರ್ಣಂ ಸಮಾಗತ್ಯ ವಧ್ಯಾಸ್ತೇ ದುರ್ಜನಾಧಮಾಃ ||37||

ಎಷ್ಟೆಷ್ಟು ಓಡಿಸಿದರೂ ಹೋಗದೆ ಕಿವಿಯ ಬಳಿಗೆ ಬಂದು
ಸೊಳ್ಳೆಗಳಂತೆ ಹಾಡುತ್ತಾ ಕಾಡಿಸುವ ದುರ್ಜನಾಧಮರನ್ನು
ಕೊಂದುಹಾಕುವುದೇ ಲೇಸು.

ರಂಧ್ರಾನ್ವೇಷಣನಿಷ್ಣಾತಾ ಆಧಿವ್ಯಾಧಿಪ್ರಸಾರಕಾಃ |

ಸದ್ವಿಚ್ಛೇದನವಿದ್ವಾಂಸೋ ದುರ್ಜನಾ ಮೂಷಿಕಾ ಇವ ||38||

ರಂಧ್ರಾನ್ವೇಷಣೆಯಲ್ಲಿ (ಬಿಲವನ್ನು ಹುಡುಕುವುದರಲ್ಲಿ ಅಥವಾ
ತಪ್ಪುಗಳನ್ನೇ ಕಂಡು ಹಿಡಿಯುವುದರಲ್ಲಿ) ನಿಷ್ಣಾತರೂ, ಮನೋರೋಗ,